

Havs- och vattenmyndigheten
 Box 11 930
 404 39 Göteborg

Remiss samverkan NAP Dnr 2247–2020 – Vägledning om samverkan inför prövning enligt den nationella planen.

Remissvar från LÄS – Lule Älvs Serviceorgan

Vi delar helt de synpunkter som framställts av Älvräddarna.

Därutöver vill vi tillägga nedanstående synpunkter. Vi inser att dom inte är direkt relevanta vad gäller formerna för vägledningen, men vi anser att det förhållandet att det man ska vägleda om utgör ett klart avsteg från Vatten-direktivet och miljöbalken påverkar processens utseende och vad den ska handla om.

De reglerade norrländska älvarna - och inte minst Lule-älven - har aldrig prövats enligt dagens miljö-lagstiftning. Lule-älven byggdes ut i stor hast före och under första världskriget och även den tidens miljökrav negligerades av samhälls-ekonomiska skäl. Detta framgår tydligt av att det nybildade Stora Sjöfallets nationalpark med landets mest spektakulära vattenfall i full enighet i riksdagen berövades sin främsta klenod - vattenfallet.

Efter utbyggnaden uppstod en diskussion om förfarandet som utsattes för betydande kritik och ansvariga politiker lovade både då och långt senare att en ny och relevant miljöprövning skulle ske. Som en slags kompensation och för att detta inte skulle upprepas bildades Vatten-inspektionen vid Drottningholm, som lite senare kompletterades med Sötvattenslaboratoriet och därefter Naturvårdsverket. Detta kom att betyda mycket för den svenska miljön och Sötvattenslaboratoriet har i detalj beskrivit skadorna på landets reglerade vatten. Så kunskapen om Vattenkraftens negativa miljö-effekter är väl kända liksom vad som bör göras för att de ska repareras.

För att skydda svensk natur har vi genom EU fått ett tvingande system för skydd av miljön som helhet genom Fågel-direktivet och Art- och Habitat-direktivet. Det därefter tillkommande Vatten-direktivet har dessa direktiv som en av sina utgångspunkter och det är noga reglerat hur de ska synkroniseras. Ett av Vatten-direktivets uppgifter är just att i efterhand och inte minst för vatten påverkade av vattenkraft korrigera beslut som tidigare tagits och som negativt påverkar fågelfaunan eller hotade arter av andra djurgrupper och av växter. Detta framgår klart av den handledning som tagits fram för hur Vatten-direktivet ska tolkas utifrån de övriga direktiven.

Sverige har alldeles för länge medvetet avstått från att genomföra vattendirektivet fullt, vilket en av undertecknarna kan intyga som tidigare tjänsteman på Miljö-departementet

under den aktuella tiden. Genom Weser-domen korrigerades en del av dessa felaktigheter. Sverige har emellertid också ofta tolkat de övriga två direktiven på ett begränsat sätt. Detta framgår av det yttrande som KOM:s General-advokat nyligen lämnat. Han påpekar att Fågel-direktivet omfattar alla fågelarter i landet - inte bara de hotade. Och han påpekar att skyddet av en art oavsett taxa när så är relevant också inkluderar den miljö som arten lever i. En hackspett är skyddad bara om skogen också finns kvar.

Det innebär vad gäller vatten att alla djur anpassade till rinnande vatten i någon del av sin livscykel bara är skyddade om dessa rinnande vatten finns kvar. I de norrländska älvarna - och i realiteten i alla rinnande vatten - är detta inte längre fallet. Så få rinnande vatten är idag orörda att det är helt uppenbart att det sett med KOM:s ögon inte är en acceptabel situation. Man kan säkert tänka sig att acceptera enstaka utbyggnader i de flesta vatten kombinerade med goda fauna-passager genom att skydda andra miljöer. Problemet i Sverige idag är att dessa orörda miljöer är så sällsynta att en sådana politik inte fungerar. Det innebär att de krav General-advokaten menar att de två skydds-direktivet ställer på bevarande av arternas miljö förutsätter att Vatten-direktivets krav på God Ekologisk Potential måste uppfyllas. I annat fall kan varken Fågel-direktivets eller Art- och Habitat-direktivets krav blir tillgodosedda.

Det är för oss ganska uppenbart efter att noga ha läst Vattendirektivet med tillhörande handledning rörande vatten och vattenkraft att Vatten-direktivets och därmed också den svenska miljöbalkens krav bara kan tillgodoses genom att de utbyggda älvarna restaureras med målet att uppnå God Ekologisk Potential. Inte minst gäller detta landets torrfåror där en minimi-tappning är ett ofrånkomligt krav. Om så sker finns möjligheter att i enstaka fall möjliggöra en hårdare utbyggnad där detta är samhällsekonomiskt rimligt och det finns möjlighet att tillgodose de övriga direktivens krav genom att de restaurerade älvarna i övrigt ger möjlighet för arterna att överleva.

Eftersom det kan förväntas ta avsevärd tid innan den Nationella Planens brister korrigeras menar vi att det är väsentligt att de förhållanden vi pekat på blir den del av den vägledning som kommer att följa.

Tumba 30 november 2020

För LÄS

Kurt Lundström, Siri Lundström och Stellan Hamrin

,